

Anonimizirana različica

Prevod

C-595/20 – 1

Zadeva C-595/20

Predlog za sprejetje predhodne odločbe

Datum vložitve:

13. november 2020

Predložitveno sodišče:

Oberster Gerichtshof (Avstrija)

Datum predložitvene odločbe:

28. september 2020

Tožeča stranka:

UE

Toženi stranki:

ShareWood Switzerland AG

VF

REPUBLIKA AVSTRIJA

[...] (ni prevedeno)

OBERSTER GERICHTSHOF (VRHOVNO SODIŠČE, AVSTRIJA)

Oberster Gerichtshof (vrhovno sodišče) je kot revizijsko sodišče v delovnih in socialnih zadevah [...] (ni prevedeno) v zadevi tožeče stranke UE, [...] (ni prevedeno), [...] (ni prevedeno) proti toženima strankama 1. ShareWood Switzerland AG, [...] (ni prevedeno) Zürich, [...] (ni prevedeno) in 2. VF, [...] (ni prevedeno), [...] (ni prevedeno) zaradi 202.045,38 EUR skupaj s stroški in obrestmi, na podlagi revizije tožeče stranke proti sodbi Oberlandesgericht Wien (višje deželno sodišče na Dunaju, Avstrija) kot pritožbenega sodišča z dne 25. februarja 2020, [...] (ni prevedeno) s katero je bila potrjena sodba Handelsgericht Wien (gospodarsko sodišče na Dunaju, Avstrija) z dne 9. septembra 2019 [...] (ni prevedeno), [...] (ni prevedeno)

sprejelo

s k l e p :

I. Sodišču Evropske unije se na podlagi člena 267 PDEU v predhodno odločanje predloži to vprašanje:

Ali je treba člen 6(4)(c) Uredbe (ES) št. 593/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. junija 2008 o pravu, ki se uporablja za pogodbeno obligacijska razmerja, razlagati tako, da je treba prodajne pogodbe med podjetjem in potrošnikom, katerih predmet so drevesa tikovca in balzovca in s katerimi naj bi se pridobila lastninska pravica na drevesih z namenom, da bi se drevesa po gospodarjenju z njimi posekalo in z dobičkom prodalo, pri čemer te pogodbe za ta namen vključujejo najemno pogodbo ter pogodbo o opravljanju storitev, šteti za „pogodbe, katerih predmet je stvarna pravica na nepremičnini ali najemna pravica na nepremičnini“ v smislu te določbe?

II. [...] (ni prevedeno)

O b r a z l o ž i t e v :

I. Dejansko stanje:

Prvotožena stranka je delniška družba po švicarskem pravu. Drugotožena stranka je član njenega upravnega sveta in njen poslovodja. Prvotožena stranka nudi investicije v južnoameriške plantaže za pridobivanje trdega in plemenitega lesa.

Med januarjem 2012 in junijem 2014 je tožeča stranka, potrošnik s prebivališčem na Dunaju, s prvotoženo stranko sklenila okvirno pogodbo in skupno štiri prodajne pogodbe o nakupu dreves tikovca in balzovca v Braziliji. Predmet štirih prodajnih pogodb je bilo 705 dreves tikovca za 67.328,85 EUR (275551-V1), 2690 dreves tikovca za 101.716,53 EUR (275551-V2), 2600 dreves tikovca za 111.583,34 EUR (275551-V3) in 1860 dreves balzovca za 32.340 EUR (275551-V4). Okvirna pogodba je poleg tega vsebovala najemno pogodbo in pogodbo o opravljanju storitev. Najemna pogodba je podeljevala pravico, da se drevesa pusti rasti, najemnina je bila vključena v kupnino. Tožeča stranka je s pogodbo o opravljanju storitev prvotoženi stranki naročila, naj z drevesi gospodari, upravlja, jih poseka in proda ter ji nakaže neto izkupiček iz prodaje lesa. Razlika do bruto izkupička je tvorila plačilo prvotoženi stranki za te storitve, opredeljeno v odstotku od izkupička.

Prvotožena stranka je investicijo oglaševala z zanesljivimi donosi iz lesa in lastništvom dreves, izkupičkom v višini trikratne vrednosti kupnine in do 12 % letnim donosom ob sorazmerno nizkem tveganju.

Okvirna pogodba, podpisana med prvotoženo stranko in tožečo stranko v letu 2012, je med drugim določala [...] (ni prevedeno):

„3.1. SWS [prvotožena stranka] v svojem imenu in za svoj račun proda KUPCU drevesa na plantažah SWS in SWB. Po plačilu kupnine se SWS zavezuje k prenosu lastninske pravice na drevesih na KUPCA.

3.2. KUPEC kupi že posajena in individualizirana drevesa. Individualizacija traja do sečnje in prodaje z uporabo drevesnega inventarja s številko drevesa, številko zemljišča, parcelno številko in številko plantaže.

[...]

4.2. Kot potrdilo za opravljeni nakup se KUPCU po prejemu plačila izroči listina o drevesih z individualiziranimi značilnostmi kupljenih dreves.

[...]

7. Najem zemljišča

7.1. KUPEC hkrati z nakupom dreves najame pripadajoča tla (glej individualno pogodbo), dokler na njih stojijo drevesa, kupljena od SWS, vendar najdlje za obdobje, določeno v individualni pogodbi. Najem obsega samo pravico, da se kupljena drevesa pusti rasti.

7.2. Najemnina je vključena v kupnino.

[...]

7.3. Najem se lahko prenese le z nadaljnjo prodajo dreves. Podnajem je izključen.

8. Nadaljnja prodaja dreves s strani KUPCA

8.1. KUPEC lahko svoja drevesa kadarkoli skupaj s pogodbo o opravljanju storitev ali brez nje proda tretji osebi in nanjo prenese lastninsko pravico. KUPEC se zavezuje, da bo ustrezni najem zemljišča in s tem povezano obveznost prenesel na tretjo osebo.

[...]

9. Ohranitev vrednosti kupljenih dreves

9.1. SWS priporoča, da se za razvoj in ohranitev vrednosti za drevesa redno skrbi. SWS to storitev ponuja s pogodbo o opravljanju storitev.

[...]

11. S pogodbo o opravljanju storitev

11.1. KUPEC s sklenitvijo pogodbe o opravljanju storitev s SWS tej naroči, naj v skladu z upravljanjem s plantažami in ob upoštevanju mednarodnih standardov s

kupljenimi drevesi gospodari, upravlja, za njih skrbi, jih poseka, proda in neto izkupiček iz prodaje lesa nakaže na navedeni bančni račun KUPCA. SWS poleg tega prevzame vse obveznosti iz najema zemljišča.

[...]

11.9. SWS po naročilu KUPCA ob upoštevanju upravljanja s plantažami odloči, katera drevesa se bodo posekala v katerem letu. Pred sečnjo SWS o tem ustrezno obvesti KUPCA. Predlagana sečnja šteje za sprejeto, če KUPEC v roku 10 dni po prejemu informacije po pošti ali elektronski pošti predlagane sečnje ne zavrne.

[...]

15.1. SWS za KUPCA in zase v prvih štirih letih po posaditvi zavaruje zemljišče in drevesa tikovca (ne pa tudi drugi dreves) proti požaru, udaru strele, močnim vetrovom in padavinam ter škodi zaradi zmrzali. KUPEC je seznanjen, da zavarovalnica ne krije izpada, ki zadeva manj kot 10 % dreves tikovca.

[...]

24.1. Za okvirno pogodbo in vsako individualno pogodbo se uporablja švicarsko materialno pravo ob izključitvi (i) mednarodnih konvencij, tudi Konvencije Združenih narodov o pogodbah o mednarodni prodaji blaga z dne 11. 4. 1980 (CISG), in (ii) kolizijskih pravil. [...]"

Tožeča stranka in prvotožena stranka sta pogodbo V3 sporazumno razvezali.

II. Predlogi in navedbe strank:

Tožeča stranka od toženih strank kot solidarnih dolžnikov zahteva plačilo (nazadnje) 201.385,38 EUR skupaj s stroški in obrestmi v zameno za predložitev vseh listin o drevesih in morebitni prenos vseh pravic in obveznosti iz njih. Tožeča stranka navaja, da je v skladu z določbami avstrijskega prava, na primer člena 3 Konsumentenschutzgesetz (zakon o varstvu potrošnikov, KSchG), kakor je bil spremenjen s Verbraucherrechte-Richtlinie-Umsetzungsgesetz (zakon o prenosu Direktive o pravicah potrošnikov), BGBl I 2014/33, upravičena do odstopa (tudi) od pogodb VI, V2 in V4 in do odškodnine. Prvotožena stranka naj ne bi izpolnila svoje obveznosti iz prodajne pogodbe glede prenosa lastninske pravice na drevesih na tožečo stranko.

Toženi stranki sta to zanikali in predlagali zavrnitev tožbe.

III. Dosedanji postopek:

Prvostopenjsko sodišče je tožbeni predlog zavrnilo. Pri tem je izhajalo iz tega, da je treba pogodbe opredeliti kot potrošniške pogodbe v smislu člena 6 Uredbe Rim I. Izbira prava naj bi bila v skladu s členom 6(2) Uredbe Rim I dopustna, vendar

pa se pri tem ne sme odstopati od kogentnih določb prava, ki bi ga bilo treba uporabiti, če pogodbeni stranki ne bi izbrali drugega prava (v obravnavanem primeru: od kogentnih določb avstrijskega prava), in ki je namenjeno zaščiti potrošnika. V skladu s členom 6(4)(c) Uredbe Rim I pa naj se odstavek 2 ne bi uporabljal za pogodbe, katerih predmet je stvarna pravica na nepremičnini ali najemna pravica na nepremičnini. Vprašanje, kaj je nepremičnina, naj bi bilo treba razlagati v skladu s pravom Skupnosti. Kolikor je razvidno, naj Sodišče Evropske unije še ne bi razvilo sodne prakse v položaju, kakršen je obravnavani. V skladu s točko 45 Pojasnil o pravilih EU glede kraja opravljanja storitev na področju DDV za storitve, povezane z nepremičninami, ki so začela veljati leta 2017, naj bi bilo blago, ki ni premično ali ni zlahka premakljivo, nepremičnina. Ker v obravnavanem primeru ne gre za drevesa iz drevesnice ali kaj podobnega, s koreninsko grudo v bali, ki morajo biti kadarkoli pripravljena za prevoz, temveč za drevesa, ki morajo več let rasti, da bi se jih nato lahko dobičkonosno posekalo, naj bi bilo treba pri tem vprašanju izhajati iz prodajnih pogodb za nepremičnine. Prav tako naj bi pogodba o najemu zemljišča vodila do izjeme v členu 6(4)(c) Uredbe Rim I. Zato naj bi bilo treba uporabiti švicarsko pravo.

Pritožbeno sodišče ni ugodilo pritožbi tožeče stranke. Posebej je potrdilo stališče prvostopenjskega sodišča, da je treba v pogodbenem razmerju med tožečo stranko in prvotoženo stranko zaradi izbire prava uporabiti švicarsko pravo.

Oberster Gerichtshof (vrhovno sodišče) mora sedaj odločiti o reviziji tožeče stranke proti tej sodbi. Tožeča stranka svoje zahtevke tudi v postopku z revizijo opira na avstrijsko pravo o varstvu potrošnikov. Če ne drži domneva sodišč, ki sta odločali na nižjih stopnjah, da je treba okvirno pogodbo in individualne pogodbe uvrstiti pod določbo o izjemi člena 6(4)(c) Uredbe Rim I, je treba vsaj del uveljavljenih pravnih podlag zahtevka nadalje preučiti.

IV. Pravna podlaga:

Pravo Unije:

Upoštevalne določbe Uredbe Rim I določajo:

„Člen 3

Svoboda izbire

1. Pogodbo ureja pravo, ki ga izbereta pogodbeni stranki. Izbira mora biti izrecno izražena ali mora jasno izhajati iz pogodbenih določil ali okoliščin primera. Pogodbeni stranki se lahko dogovorita, da se izbrano pravo uporablja za pogodbo v celoti ali le za njen del. [...]

Člen 6

Potrošniške pogodbe

1. Brez poseganja v člena 5 in 7 se za pogodbo, ki jo fizična oseba sklene za namen, ki ga ni mogoče obravnavati kot poslovno ali poklicno dejavnost te osebe (‘potrošnik’), z drugo osebo, ki opravlja svojo poslovno ali poklicno dejavnost (‘podjetnik’), uporablja pravo države, v kateri ima potrošnik običajno prebivališče, pod pogojem, da podjetnik:

(a) izvaja svoje poslovne ali poklicne dejavnosti v državi, v kateri ima potrošnik običajno prebivališče, ali

(b) na kakršen koli način usmerja take dejavnosti v to državo ali več držav, vključno s to državo,

in da pogodba spada v okvir takih dejavnosti.

2. Ne glede na odstavek 1 lahko pogodbeni stranki za pogodbo, ki izpolnjuje pogoje iz odstavka 1, izbereta pravo, ki naj se uporablja v skladu s členom 3. Vendar pa taka izbira potrošnika ne sme prikrajšati za zaščito, ki mu jo zagotavljajo določbe, od katerih ni dovoljeno odstopanje z dogovorom, po pravu, ki bi se uporabljalo v skladu z odstavkom 1, če pogodbeni stranki ne bi izbrali drugega prava.

[...]

4. Odstavka 1 in 2 se ne uporabljata:

[...]

(c) za pogodbe, katerih predmet je stvarna pravica na nepremičnini ali najemna pravica na nepremičnini, razen za pogodbe, katerih predmet je pravica do uporabe nepremičnin na podlagi časovnega zakupa v smislu Direktive 94/47/ES;

[...]“

V. Vprašanje za predhodno odločanje:

1. Tožeča stranka v reviziji stališču sodišč, ki sta odločali na nižjih stopnjah, glede prava, ki se uporabi, nasprotuje z argumentom, da gre za „mešano pogodbo na področju investicij v surovine, vezanih na nepremičnine“, za katero se ne uporablja izključitev iz člena 6(4)(c) Uredbe Rim I.

2.1 Pogodbeno razmerje med tožečo stranko in prvotoženo stranko nesporno spada na področje uporabe člena 6(1)(b) Uredbe Rim I. V skladu s tem bi bilo treba za okvirno pogodbo in individualne pogodbe uporabiti avstrijsko materialno pravo (kot pravo države, v kateri ima tožeča stranka običajno prebivališče). Stranki sta sicer izbrali švicarsko pravo. Vendar pa taka izbira v skladu s členom 6(2) Uredbe Rim I potrošnika ne sme prikrajšati za zaščito, ki mu jo zagotavljajo določbe, od katerih ni dovoljeno odstopanje z dogovorom, po pravu, ki bi se

uporabljalo v skladu z odstavkom 1, če pogodbeni stranki ne bi izbrali drugega prava.

2.2 Pod določbe, od katerih „ni dovoljeno odstopati z dogovorom“, spadajo vse kogentne določbe pogodbenopravne narave, predmet katerih je izrecno varstvo potrošnikov ali v katerih je izraženo varstvo šibkejše pogodbene stranke (na primer pravila o moralno nesprejemljivih pogodbah). Sem spadajo pravne podlage zahtevka, ki jih tu uveljavlja tožeča stranka.

3.1 Tožeča stranka pa se na to lahko sklicuje le, če pogodba ni v skladu s členom 6(4)(c) Uredbe Rim I izvzeta iz kolizijskopravnega varstva potrošnikov.

Člen 6(4)(c) Uredbe Rim I se nanaša (kakor tudi člena 4(1)(c) in 11(5) Uredbe Rim I) na „pogodbe, katerih predmet je stvarna pravica na nepremičnini ali najemna pravica na nepremičnini“.

Oberster Gerichtshof (vrhovno sodišče) je zato postavljeno pred vprašanje pomena teh pojmov, ki jih je treba avtonomno razlagati (glede člena 16(1) Bruseljske konvencije o pristojnosti in izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah glej: C-115/88; ECLI:EU:C:1990:3, točka 8).

3.2.1 V skladu s sodno prakso Sodišča Evropske unije je treba pojme (ustrezno z uvodno izjavo 7 Uredbe Rim I) razlagati v skladu s členom 22, točka 1, Uredbe Bruselj I oziroma členom 24, točka 1, Uredbe Bruselj Ia. Uporabijo se lahko tudi stališča glede člena 4(3) Konvencije o uporabi prava v pogodbenih obligacijskih razmerjih (C-25/18, ECLI:EU:C:2019:86, točki 34 in 36; [...] (ni prevedeno).

Člen 4(3) Konvencije o uporabi prava v pogodbenih obligacijskih razmerjih – ki v primerjavi z Uredbo Rim I vsebuje ožjo opredelitev – izhaja iz pogodbe o „stvarni pravici na nepremičnini ali pravici do uporabe nepremičnine“. Sprememba opredelitve je pojasnjena s prilagoditvijo besedilu v členu 22, točka 1, Uredbe Bruselj I (člen 24, točka 1, Uredbe Bruselj Ia) [...] (ni prevedeno).

3.2.2 Glede na stališča v literaturi [...] (ni prevedeno) je treba pod nepremičninami razumeti izključno zemljišča ter njihove dele (na primer etažno lastnino), ne pa premičnega blaga (v fizičnem smislu), katero konkretna ureditev glede na lego stvari enači z nepremičninami (na primer letala ali ladje) ali obravnava kot nepremičnine (bistvene sestavne dele, po potrebi tudi pritikline zemljišča).

Zato se zastopa stališče, da lahko tudi predmeti, ki so tesno povezani z zemljiščem, pomenijo blago v smislu člena 4(1)(a) [člena 6(4)(c)] Uredbe Rim I. Podrobneje naj bi bilo treba pod premičnim blagom najprej razumeti vse fizične predmete, ki jih je torej mogoče prostorsko razmejiti; prav tako naj bi bili zaobseženi živi organizmi, na primer rastline [...] (ni prevedeno).

3.3.1 Te navedbe gredo v to smer, da je treba drevesa, prodana v obravnavanem primeru, v smislu Uredbe Rim I opredeliti kot blago, zlasti ker je pogodba v prvi vrsti usmerjena na doseganje izkupička iz prodaje lesa, torej na sečnjo dreves.

3.3.2 Napotitev na Pojasnila o pravilih EU glede kraja opravljanja storitev na področju DDV za storitve, povezane z nepremičninami, ki so začela veljati leta 2017 (Izvedbena uredba (EU) št. 1042/2013), ni prepričljiva. Pravna opredelitev pojma „nepremičnina“ v členu 13b velja „za namene uporabe Direktive 2006/112/ES“. Glede na uvodno izjavo 18 gre le za zagotovitev enotne davčne obravnave storitev, povezanih z nepremičninami, v državah članicah.

3.3.3 Glavni razlog za izključno pristojnost sodišč države, v kateri nepremičnina leži, je v tem, da lahko sodišče glede na kraj, kjer nepremičnina leži, upoštevajoč njegovo bližino, najbolje ugotovi dejansko stanje in v tem pogledu uporabi veljavna pravila in navade, ki na splošno veljajo v državi, kjer je nepremičnina (C-115/88; ECLI:EU:C:1990:3, točka 10). V tem smislu se tudi izjema od kolizijskoprnega varstva potrošnikov v členu 6(4)(c) Uredbe Rim I v literaturi utemljuje s tem, da pogodbe o stvarnih pravicah na nepremičninah ter najem nepremičnin redno izkazujejo zelo tesno zvezo s krajem, kjer nepremičnina leži. Preudarki glede varstva potrošnikov naj bi se morali v tem kontekstu umakniti [...] (ni prevedeno). Sporno pa je, ali obravnavani model investicij v drevesa utemljuje odstopanje od kolizijskoprnega varstva potrošnikov.

3.3.4 Sodišče Evropske unije je poleg tega že pojasnilo, da tožba za razdrtje prodajne pogodbe o nepremičnini in priznanje odškodnine zaradi tega razdrtja ne spada pod člen 16, točka 1, Bruseljske konvencije o pristojnosti in izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah, ki določa izključno pristojnost za stvarne pravice, ker tožba morda vpliva na lastništvo na tej nepremičnini, vendar pa kljub temu temelji na osebni pravici (C-518/99, ECLI:EU:C:2001:209, točka 18).

Tudi pri analogni uporabi te sodne prakse uvrstitev pod člen 6(4)(c) Uredbe Rim I v obravnavanem primeru ne pride v poštev.

3.4 Oberster Gerichtshof (vrhovno sodišče) meni, da drugi položaj izjeme iz člena 6(4)(c) Uredbe Rim I ni izpolnjen že zato, ker osrednja točka pogodbe ni uporaba nepremičnine (glej C-73/77, ECLI:EU:C:1977:208, točka 16). Najem zemljišča nima samostojnega namena, ločenega od nakupa dreves, temveč je namenjen le nadaljnji realizaciji prodajnih pogodb in pogodbe o opravljanju storitev in njihovi podpori.

4. Vendar pa je treba upoštevati, da se s členom 24, točka 1, Uredbe Bruselj Ia (kot tudi določbami, ki so veljale pred njim) kot določbo, ki utemljuje izključno pristojnost, upoštevajo posebni procesni interesi, ki jih morda ni v vsakem primeru mogoče prenesti na kolizijska pravila [...] (ni prevedeno). Pri razlagi člena 6(4)(c) Uredbe Rim I bi bilo morda treba v razmerju do člena 24, točka 1, Uredbe Bruselj Ia upoštevati druge, do sedaj neupoštevane preudarke, ki morebiti

upoštevajo tudi to, da z izbiro prava – kot v obravnavanem primeru – ravno ne pride do uporabe prava glede na kraj, kjer nepremičnina leži (Brazilija), čeprav izjema od kolizijskoprnega varstva potrošnikov očitno izhaja prav iz tesne zveze pogodbe s krajem, kjer nepremičnina leži.

IV. Postopek:

Oberster Gerichtshof (vrhovno sodišče) je kot sodišče, ki odloča na zadnji stopnji, zavezano vložiti predlog za sprejetje predhodne odločbe, če pravilna uporaba prava Unije ni tako očitna, da ne bi dopuščala nobenega razumnega dvoma. Taki dvomi tu obstajajo.

Do odločitve Sodišča Evropske unije je treba postopek o pritožbi tožeče stranke prekiniti.

Oberster Gerichtshof (vrhovno sodišče),

Dunaj, 28. septembra 2020

[...] (ni prevedeno)

DELOVNI DOKUMENT